

10 квітня 2014 року
№6 (17)

INSIDE UKRAINE

1. Державні рішення.....	3
1.1. Досягнення Уряду.....	3
1.2. Перші провали.....	4
1.3. «Домашнє завдання» для Уряду.....	4
2. Політична конкуренція.....	6
2.1. Всеобіцяюча програма Юлії Тимошенко.....	6
2.2. Порошенко vs Тимошенко: два лідери – одна риторика.....	7
2.3. Боротьба Сергія Тігіпка за спадщину Партії регіонів.....	7
2.4. Відверто проросійська позиція Михайла Добкіна.....	8
2.5. Медично-політична програма Ольги Богомолець.....	9
2.6. «Вічний революціонер» Дмитро Ярош.....	9
3. Економічний аспект передвиборчих програм.....	11
3.1. Юлія Тимошенко боротиметься з олігархами.....	11
3.2. Петро Порошенко: в ЄС з низькими податками.....	11
3.3. Тігіпка в економіці: в пошуках нового електорату.....	12
3.4. Курс Добкіна – на Схід.....	12
3.5. Богомолець: економіка не в пріоритеті.....	12
3.6. Ярош: менш радикальний в економіці, ніж в політиці.....	12

Міжнародний Центр Перспективних Досліджень (МЦПД) відновлює видання аналітичного вісника «Inside Ukraine», випуск якого було призупинено у вересні 2010 року.

Метою публікації є надання об'єктивної інформації про поточні політичні події в Україні та поглибленого аналізу головних тенденцій внутрішньополітичного життя в державі. Подібний аналіз допоможе розставити пріоритети у справі проведення реформ у різних сферах державної політики та оцінити якість державних рішень з точки зору їх впливу та послідовності. Особливу увагу приділяється оцінці політичної конкуренції в Україні та здатності ключових політичних гравців реагувати на виклики часу.

©2014 Міжнародний центр перспективних досліджень (МЦПД)
У разі цитування обов'язкове посилання на МЦПД

Над випуском працювали:

Віра Нанівська, Ярослав Ковальчук, Олена Захарова, Володимир Притула, Василь Філіпчук,
Василь Поворозник

Цей матеріал підготовлено за підтримки Міжнародного фонду "Відродження". Думки та погляди, висловлені у матеріалах видання, можуть не співпадати з позицією Міжнародного фонду "Відродження"

1. Державні рішення

З самого початку Уряд Арсенія Яценюка створювався як перехідний, який мав стабілізувати ситуацію в країні та взяти на себе удар за непопулярні реформи, які так потрібні українському суспільству. Для досягнення цих цілей владі відведено період до президентських виборів, який становить не більше 90 днів, половину з якого вже минуло. Саме час підбити проміжні підсумки діяльності Уряду, що ми і зробимо у нашому аналізі.

1.1. Досягнення Уряду

Серед реалізованих заходів слід відзначити прийняття антикризового пакету, який покликаний ввести режим жорсткої економії та стабілізувати фінансову ситуацію в країні. Цей крок не закладає основ для реформування економіки, а лише здійснює секвестр бюджету. Він допомагає виконати технічні вимоги для відновлення співпраці з МВФ та узгодити державні фінанси з реальними показниками, але не більше. Антикризовий пакет також містить непопулярні рішення щодо цін і тарифів і запроваджує відповідні компенсаторні механізми адресного характеру.

Позитивним досягненням Уряду стало прийняття закону про обов'язкове звітування державних і комунальних підприємств про їх закупівлі за власні кошти. 10 квітня Верховна Рада також ухвалила закон, який детально прописує весь механізм державних закупівель, зменшуючи можливості для зловживань у цій сфері.

3 квітня керівники силових структур повідомили про перші результати розслідування масових вбивств демонстрантів 18-20 лютого. У Програмі Уряд обіцяв провести всебічне розслідування злочинів, пов'язаних з проведенням масових акцій протесту у листопаді 2013 – лютому 2014 року. Розслідування проводиться повільними темпами і існують сумніви, чи вдасться його завершити до 25 травня, особливо зважаючи на те, що люстрації правоохоронних органів так і не було проведено. Хоча у придушенні масових протестів брали участь тисячі правоохоронців, а відповідні накази видавалися сотнями керівників, є великі шанси, що до відповідальності буде притягнуто лише кілька десятків безпосередніх виконавців.

8 квітня парламент прийняв закон «Про відновлення довіри до судової системи України», який передбачає порядок проведення люстрації суддів та забезпечення незалежності судової гілки влади. Він також передбачає не призначення голів судів з центру, а їх обрання колегами шляхом таємного голосування.

Проблема не лише в тому, що немає довіри до суддів, а в тому, що судова гілка влади не є незалежною. Подібні закони допоможуть частково очистити ряди суддів, але не поміняють саму систему. Заміна одних суддів іншими не забезпечить очікуваних результатів без зміни підходів до визначення кваліфікації суддів, нових вимог для зайняття посади, а також посилення відповідальності за свої дії. У той же час система призначення суддів має бути повністю захищена від неправомірного політичного та іншого впливу зацікавлених сторін.

Антикризовий пакет упорядковує державні фінанси, а не реформує економіку

Об'єктивне розслідування подій на Майдані неможливе без реформування МВС і ГПУ

Люстрація суддів не забезпечить незалежності самої судової системи

1.2. Перші провали

Своїм першим завданням Уряд визначив забезпечення суверенітету, територіальної цілісності і недоторканності України. У зв'язку з фактичною анексією Криму Російською Федерацією, вже є очевидним, що це завдання виконати не вдалося. Причиною провалу є або непрофесійність влади, або її свідомо бездіяльність.

Також під питанням розвиток всебічних добросусідських відносин з РФ, яка продовжує не визнавати українську владу як повноцінного суб'єкта в переговорах і сприяє дестабілізації ситуації на південному сході. У ситуації військового протистояння потрібно або воювати та перемагати, або вести переговори з противником. Українська влада не обрала жодного з цих варіантів і вживає недостатньо заходів для підвищення обороноздатності країни.

Важливим завданням було реформування правоохоронних органів, однак жодних кроків у цьому напрямку поки що не зроблено. Змінено лише імена керівників підрозділів, а не механізми функціонування міліції та прокуратури. Подібне нехтування першочерговими завданнями вже дало свої результати. Понад місяць не вдається побороти сепаратистські тенденції у Харкові, Луганську та Донецьку, не в останню чергу через пасивність силовиків. Більшість з них активно захищала режим Віктора Януковича та орієнтована на регіональні еліти, а не на центральну владу в Києві. Протидіяти сепаратизму можна через проведення децентралізації, але далі заяв ця ініціатива не йде.

Хоча політичну частину Угоди про Асоціацію з ЄС підписали ще 21 березня, відтермінування підписання економічних положень не дозволяє назвати цю подією перемогою українського Уряду та індикатором виконання його програми. У кращому випадку ця частина буде підписана лише у другому півріччі 2014 року. Також було втрачено дорогоцінний час, щоб ухвалити три закони, необхідні для впровадження безвізового режиму з ЄС. Ці фактори свідчать про непрофесійність дій Уряду у міжнародній політиці.

1.3. «Домашнє завдання» для Уряду

З 23 завдань, які Уряд визначив пріоритетними у своїй Програмі, значну їх частину він ще не почав реалізовувати.

Хоча було оголошено про створення Національного антикорупційного бюро і навіть призначено його керівника, досі не прийнято закону про функціонування цього органу та не створено юридичної основи для його діяльності.

Також Уряд не пояснив, якими він бачить реформи політичної системи та виборчого законодавства, хоча вони декларувалися у Програмі.

Загалом Арсеній Яценюк заявляв, що для реалізації Програми Уряду потрібно прийняти 35 законів. З цього списку було ухвалено лише шість: «Про внесення змін до Державного бюджету», «Про здійснення державних закупівель», «Про створення умов для економічного зростання», нові редакції законів «Про доступ до публічної інформації» та «Про вищу освіту», а також зміни до Кримінального процесуального кодексу України.

Уряд не здійснив конкретних кроків щодо реалізації

Влада не робить нічого для відновлення діалогу з Росією

Непрофесійність дій Уряду проявилася у підписанні лише політичної частини Угоди про асоціацію

Ухвалено лише 6 законів з 35, необхідних для реалізації Програми

економічних реформ, хоча Арсеній Яценюк наголошував, що буде проведено демонополізацію економіки, скорочено функції її адміністративного регулювання та створено умови для покращення інвестиційного клімату в Україні. Прем'єр-міністр також обіцяв повернути капітали, що знаходяться на Кіпрі та в інших офшорах. Цей крок допоміг би наповнити державну казну, коли країна знаходиться в переддефолтному стані, але цього не було зроблено. Натомість антикризовий пакет збільшив податкове навантаження на середній клас та бізнес, зареєстрований в Україні. Підвищення податків і акцизів поглиблює тінізацію економіки, спричинює зростання обсягів контрабанди та контрафакту, які ще більше загострюють проблеми бюджету.

Після посилення конфронтації з Росією надзвичайно гостро стоїть питання енергетичної безпеки України та диверсифікації джерел поставок енергоресурсів. Архіважливим є приєднання до III енергетичного пакету ЄС, який розділить продавців енергоресурсів і компанії, які займаються їх транспортуванням. Держава не повинна боятися ідеї приватизації газотранспортної системи, оскільки цей крок не лише зменшить корупційну складову в енергетичному секторі, але і може використовуватися як аргумент у переговорах з Росією. Однак, Уряд не веде активної діяльності ні щодо реформи енергетичного сектору, ні щодо реалізації довгострокової державної програми підвищення енергоефективності.

Суспільство також не бачить результатів роботи Уряду у гуманітарній сфері та системі охорони здоров'я, хоча ці галузі теж визначалися Програмою діяльності Уряду як пріоритетні.

Реформи у будь-якій сфері є неможливими без адміністративної реформи, яка створить професійний корпус державних службовців, навчених реалізувати відповідні зміни та не пов'язаних з політичними партіями. Хоча ця реформа ніяким чином не згадується у Програмі діяльності Уряду, вона є основою для втілення змін у всіх інших сферах і головним рушієм модернізації та демократизації системи державного управління в Україні.

Архіважливим є приєднання до III енергетичного пакету ЄС

Реформи у будь-якій сфері є неможливими без адміністративної реформи

2. Політична конкуренція

При обранні свого кандидата на виборах українські громадяни більше керуються особистістю лідера, а не його політичною програмою. Таким чином, остання перетворюється на набір популістських обіцянок, які мало пов'язані з реальністю. Перебудова країни потребує і змін в політичній свідомості виборців і їх потенційних обранців. Ці зміни розвиватимуть почуття політичної відповідальності лідерів та забезпечуватимуть підзвітність влади суспільству. Ми проаналізували, з якими програми ідуть на вибори ключові кандидати і як вони збираються реалізовувати свої обіцянки.

2.1. Всеобіцяюча програма Юлії Тимошенко

«Нехай передвиборчі обіцянки роздають інші, а я відразу буду робити реальні справи», - говорить Юлія Тимошенко у своїй програмі. У той же час наявність великої кількості закликів без розставлення пріоритетів і конкретних часових рамок реалізації вказує на популістський характер її програми.

У сфері національної безпеки та оборони Тимошенко обіцяє підвищити витрати на оборону до 5% ВВП і надати статус учасника бойових дій військовим в Криму, які не зрадили присязі.

Кандидат в Президенти переконана, що їй вдасться звільнити Крим від російської окупації та навіть компенсувати завдані збитки через міжнародні суди.

Планується підписати Угоду про Асоціацію у повному обсязі до кінця 2014 року і домогтися членства у ЄС у найкоротші терміни. Юлія Тимошенко пропонує поглиблювати співробітництво у сфері Спільної політики безпеки та оборони, але ніяким чином не згадує відносини України та НАТО.

Щоб зменшити залежність від Росії, вона пропонує створити замкнений ядерно-паливний цикл, збільшити видобуток вітчизняних нафти та газу, розвивати альтернативну енергетику та енергозбереження.

Серед новацій програми є запровадження механізму приватного обвинувачення, коли громадяни можуть напряму звертатися до суду для притягнення до відповідальності чиновників, які порушують права людини та закони. У програмі прописана популярна серед громадських активістів ідея люстрації, під яку підпадають судді, прокурори, працівники міліції та посадовці, причетні до політичних переслідувань і порушення прав людини.

Лідерка ВО «Батьківщина» обіцяє скасувати недоторканість народних депутатів і суддів та запровадити дієвий механізм імпічменту Президента та відкликання народних депутатів. Враховуючи той факт, що «Батьківщина» відіграє провідну роль у парламентській коаліції і немає діючого Президента, який міг би опиратися спрощенню механізму імпічменту, викликає подив, що ця обіцянка ще досі не реалізована.

Юлія Тимошенко також обіцяє провести децентралізацію відповідно до Європейської хартії місцевого самоврядування, ліквідувати місцеві державні адміністрації та зберегти статус української мови як єдиної державної.

Популістський характер програми Юлії Тимошенко

Обіцянка запровадити дієвий механізм імпічменту Президента не переходить у дію

Загалом програма Юлії Тимошенко є калейдоскопом правильних цілей і популярних гасел, які неодноразово обговорювалися в суспільстві та реалізувати які обіцяла не одна влада. Питання стоїть, чи вистачить у лідерки ВО «Батьківщина» політичної волі та ресурсів, щоб реалізувати настільки амбіційну програму.

2.2. Порошенко vs Тимошенко: два лідери – одна риторика

Схожість більшості передвиборчих гасел Порошенка та Тимошенко підтверджує, що обидва політики намагаються грати на одному електоральному полі. Його політична програма також містить мало конкретики, як саме буде виконуватися кожен з пунктів і в які строки.

Петро Порошенко одним з пріоритетів своєї діяльності визначив проведення реформи юстиції, забезпечення неупередженого та змагального судочинства й антикорупційну люстрацію судових, правоохоронних, податкових і митних органів.

Як і Юлія Тимошенко, Петро Порошенко пропонує скоротити кількість податків, зменшити їх ставки та перекрити офшори. Як і Юлія Тимошенко, Петро Порошенко не зробив нічого, щоб ці ініціативи були враховані при прийнятті антикризового закону.

Як і у випадку з Тимошенко, програма Порошенка містить обіцянку якомога швидше підписати економічну частину Угоди про асоціацію, домовитися про безвізовий режим з Європою та розпочати переговори щодо членства в ЄС. Спільними для українського мільярдера та лідерки «Батьківщини» є також обіцянки збільшити фінансування Міноборони, вести дипломатичну та політичну боротьбу за повернення Криму, диверсифікувати поставки газу та зменшити споживання енергоресурсів.

У сфері місцевого самоврядування Порошенко обіцяє децентралізацію, передати функції голів місцевих держадміністрацій виконкомам і запровадити вибори мерів у два тури. Цей кандидат підтримує ідею парламентських виборів за пропорційною системою з відкритими списками, тоді як Юлія Тимошенко розкритикувала цю європейську рекомендацію.

Серед слоганів, які вже могли бути виконані Порошенком, є внесення закону про парламентську опозицію, прозору структуру власності над ЗМІ та суспільне телебачення. У мовному питанні кандидат пропонує зберігати статус кво: українська державна, але широкі права російської.

«Усі політичні програми, які ви досі читали, були про манну небесну, але вона так і не випала», - говорить Петро Порошенко українському виборцю. Тим часом зміст його передвиборчої програми не наводить переконливі аргументи, що вона якісно відрізняється від інших аналогічних документів.

2.3. Боротьба Сергія Тігіпка за спадщину Партії регіонів

Передвиборча програма Сергія Тігіпка є однією з найбільш лаконічних. Кандидат, який намагається отримати в спадщину частину електорату Партії регіонів, вимагає створити Уряд технократів, стабілізувати курс національної валюти та забезпечити максимальну культурну та економічну автономію для регіонів.

***Пріоритет
Петра
Порошенка –
реформа
юстиції***

***Порошенко
підтримує
вибори за
пропорційною
системою з
відкритими
списками***

***Програма
Сергія Тігіпка є
однією з
найбільш
лаконічних***

Як і Порошенко, Сергій Тігіпко підтримує вибори на пропорційній основі з відкритими списками, реформу правоохоронної системи, судів і державної служби. З Юлією Тимошенко його поєднує заклик запровадити процедуру відкликання депутатів та імпичменту Президента України.

На відміну від попередніх кандидатів, які користуються підтримкою на Заході та в Центрі, орієнтований на Схід Сергій Тігіпко вимагає закріпити статус російської мови як другої державної.

У міжнародній сфері Сергій Тігіпко виступає за жорстку та самостійну зовнішню політику. На його думку, Україна не повинна прагнути вступити у інтеграційні об'єднання, а переговори з Росією слід проводити на прагматичній основі.

Гасла кандидата не є відверто проросійськими, але прослідковуються чіткі зв'язки з програмою Партії регіонів зразка 2012 року. Він намагається підібрати більш поміркований електорат ПР на південному сході, який є дезорієнтованим. Також він намагається відновити бренд «Сильної України», який дозволив йому взяти третє місце на президентських виборах 2010 року. Саме звідси беруть початок його заклики до прагматичної зовнішньої політики та підтримки інфраструктурних проектів.

2.4. Відверто проросійська позиція Михайла Добкіна

Михайло Добкін, кандидатуру якого підтримали залишки Партії регіонів, виступає за відновлення партнерських відносин з Російською Федерацією і підтримує приєднання України до Митного Союзу. Проросійський характер політика підтверджується і закликами до федералізації, яку вимагає від України Кремль.

Добкін пропонує передбачити механізм відкликання всіх виборних посад: депутатів, губернаторів і суддів, які, на його думку, теж мають обиратися громадою.

Незважаючи на підтримку бізнесу та захист приватної власності, ліва спрямованість кандидата простежується у збереженні безкоштовної медичної допомоги та впровадженні страхової медицини лише для тих, хто в змозі самостійно оплачувати своє медичне обслуговування. У гуманітарній сфері кандидат обіцяє гарантувати реальне університетське самоврядування.

Щоб нейтралізувати головного конкурента на своєму електоральному полі Сергія Тігіпка, Михайло Добкін жорстко критикує пенсійну реформу, проведену останнім, і обіцяє її скасувати.

Кандидат вважає, що переведення армії на контрактну основу є основним методом підвищення її боєздатності. Фактичну окупацію Криму російськими військами Добкін скромно називає «напруженою ситуацією», що демонструє повне несприйняття Росії як агресора та не усвідомлення відповідальності своєї партії за розвиток сепаратизму на південному сході.

Політик, який заручився підтримкою донецької групи Партії регіонів, практично не говорить про реформи. Йому комфортно будувати свою кампанію на гаслах стабільності та добробуту, до яких звик виборець Партії регіонів на південному сході.

Акцент на прагматичному підході до зовнішньої політики

Михайло Добкін за приєднання України до Митного Союзу

Кандидат від Партії регіонів практично не говорить про реформи

2.5. Медично-політична програма Ольги Богомолець

У своїй програмі Ольга Богомолець робить акцент на проведенні реформ і стверджує, що «віроломна агресія сусіда» не може використовуватися як привід для непроведення радикальних реформ. У той же час надзвичайно мало говориться про те, які саме реформи потрібно реалізувати, якими будуть механізми їх втілення та скільки часу необхідно для цього.

Будучи активістом Євромайдану, Ольга Богомолець є прихильницею посилення громадського контролю за владою. Вона пропонує створити механізм відкликання громадянами чиновників, правоохоронців, суддів і політиків. Своєрідним «ноу-хау» є прийняття закону про Майдан як інструмент громадянського впливу на владу.

Медик за фахом, Ольга Богомолець обіцяє запровадити державну програму, яка дозволить продовжити тривалість життя українців та створити професійну систему охорони здоров'я.

Ключовими напрямками майбутньої діяльності кандидат визначає створення сприятливих умов для вітчизняного бізнесу та повернення трудових мігрантів в Україну, розробка механізмів впливу громадянського суспільства на владу, запровадження електронного Уряду.

У місцевому самоврядуванні Богомолець, як і інші проаналізовані кандидати, підтримує розширення повноважень територіальних громад. Багато її думок перегукуються з обіцянками лідерки «Батьківщини», що додає ще один аргумент політичним експертам, які сприймають Ольгу Богомолець як анти-Тимошенко.

З політиків, програми яких аналізувалися, Ольга Богомолець єдина не згадує про розбудову професійної армії, що пояснюється її образом миротворця. Її програма є однією з найбільш загальних, що може давати підґрунтя для звинувачення її у популізмі.

2.6. «Вічний революціонер» Дмитро Ярош

Програма Дмитра Яроша сповнена конкретики та відвертості, не характерної для інших кандидатів. Якщо раніше на питання про політичну платформу політик посилався на ідеї українського націоналізму у викладі Степана Бандери, у своїй політичній програмі він дав відповіді, якою бачить кожен сферу функціонування держави.

Основним пріоритетом лідера «Правого Сектору» є протидія неоколоніальній політиці Кремля та підвищення обороноздатності країни. Щоб зупинити російську агресію, він пропонує збільшити видатки на армію втричі, відновити ядерний статус України, провести повну мобілізацію та ліквідувати усі прояви сепаратизму.

Прийшовши в політику на хвилі Євромайдану, Ярош не забуває про ключові вимоги останнього. У сфері юстиції він обіцяє оновити склад силових органів, забезпечити незалежність суддів, впровадити суд присяжних і позбавити прокуратуру функції досудового слідства.

Щодо адміністративної реформи, він пропонує провести люстрацію чиновників, втричі зменшити державний апарат та запровадити електронний уряд. Корупційні дії мають каратися довічним позбавленням права займати державні посади.

У сфері місцевого самоврядування Ярош пропонує розширити повноваження місцевої влади та передати функції державних

Ольга Богомолець за посилення громадського контролю за владою

Деякі експерти сприймають Богомолець як анти-Тимошенко

Ярош хоче відновити ядерний статус України

Ярош – єдиний, хто згадує НАТО

адміністрацій виконкомам місцевих рад.

У зовнішній політиці Україна має розвивати співробітництво з ЄС у рамках Угоди про асоціацію та з НАТО. Всі інші кандидати боялися навіть згадати НАТО у своїй програмі. На думку Яроша, до основних потенційних партнерів України належать США, Китай, країни Південно-Східної Азії та Балтійсько-Чорноморського регіону.

Дмитро Ярош підтримує ідею прийняття нової Конституції, в якій би була закріплена президентсько-парламентська модель державного устрою.

Хоча кандидат є лідером ультраправої партії, його обіцянки у сфері соціального захисту залишаються лівими: загальнодоступна некомерційна медицина та підтримка незалежних профспілок. Єдине, що випадає з цього асоціативного ряду – поступовий перехід до накопичувальної пенсійної системи.

Програму Дмитра Яроша від інших відрізняє також ідея закону про лобіювання та надання громадянам права носити вогнепальну зброю.

З положеннями передвиборчої програми Дмитра Яроша можна не погоджуватися, але вона найбільш цілісно відповідає радикальному та жорсткому іміджу, який склався у цього політика за час збройного протистояння на Майдані. Прямолінійність є рідкісним явищем в українській політиці, тому участь Дмитра Яроша у президентських перегонах обіцяє принести щось нове у політичний процес у країні.

***Ліві гасла
ультраправого
лідера***

3. Економічний аспект передвиборчих програм

Економічні блоки програм основних кандидатів мають надто загальний популістський характер та є набором економічних гасел, популярних серед населення.

Найбільш поширеними обіцянками кандидатів є зменшення податкового тиску, обмеження втручання держави в економіку, боротьба з корупцією, забезпечення енергетичної незалежності. Здебільшого програми в собі поєднують соціалістичні, ліберальні та консервативні економічні погляди водночас.

Проте програми не дають детального розуміння того, якою має бути економічна система в уявленні того чи іншого кандидата. Яким буде на практиці вектор економічного розвитку, можна прогнозувати лише на основі діяльності кандидатів в минулому.

3.1. Юлія Тимошенко боротиметься з олігархами

Економічна частина передвиборчої програми Юлії Тимошенко схожа з програмою Петра Порошенка, але в цілому є більш детальною і охоплює більше сфер економічного життя. Як і її основний конкурент, Тимошенко виступає як за суттєве скорочення кількості податків та спрощення їх адміністрування, так і за негайне підписання Угоди з ЄС.

Одне з важливих завдань кандидата – боротьба з олігархами. Тимошенко, враховуючи особливий запит населення, готова провести ревізію результатів приватизації, здійснених попередньою владою, що може мати неоднозначний вплив на загальний інвестиційний клімат. Також кандидатка готова запровадити податок на розкіш як для фізичних, так і для юридичних осіб. Як і Порошенко, Тимошенко планує оголосити війну офшорам.

В соціальній сфері Тимошенко пропонує запровадити накопичувальну пенсійну систему, ліквідувати спеціальні пенсії та пільги для всіх високопосадовців, а також збільшити розмір прожиткового мінімуму.

Доволі чітка позиція кандидатки в аграрній сфері - вона відстоює продовження мораторію на продаж сільськогосподарських земель при одночасному забезпеченні можливості продажу державі земельних паїв за ринковою ціною. Ще одна важлива позиція – право володіння землею надавати тільки українським громадянам та обмежити концентрацію землі в одних руках.

3.2. Петро Порошенко: в ЄС з низькими податками

Основними акцентами Петра Порошенка у податковій сфері є зниження податків та загальне скорочення їх кількості, а в зовнішньоекономічній – швидке підписання економічної частини Угоди з ЄС. Саме її положення і стануть основою для реформування економіки.

Кандидат обіцяє забезпечення енергетичної незалежності, диверсифікацію поставок газу. В цілому програма орієнтована на широкі верстви населення, в тому числі малий та середній бізнес. На відміну від основного конкурента – Юлії Тимошенко, економічний блок програми Порошенко в цілому не містить прихованих загроз

Соціалістичні, ліберальні та консервативні погляди в одній програмі

Тимошенко пропонує переглянути результати приватизації

Порошенко: економічні реформи мають базуватися на Угоді про Асоціацію

олігархічному бізнесу, окрім наміру боротися з офшорами як способом ухиляння від сплати податків.

3.3. Тігіпка в економіці: в пошуках нового електорату

Незважаючи на те, що виборча програма Сергія Тігіпка є лаконічною, економічному блоку приділено достатньо уваги. На відміну від свого колишнього колеги по ПР Михайла Добкіна, Тігіпка чітко вказує прозахідний вектор розвитку економіки, що свідчить про наміри кандидата вступити в боротьбу на електоральному полі Тимошенко і Порошенка. Кандидат відстоює необхідність стабілізації валютного курсу, системних економічних реформ, орієнтацію економіки на європейські ринку та перехід на європейські технічні стандарти, зниження енергетичної та сировинної залежності від Росії.

У питанні створення позитивного інвестиційного клімату Тігіпка ставить конкретну ціль – вивести Україну на рівень першої десятки країн зі сприятливими умовами для ведення бізнесу, проте не вказує на термін її реалізації. Також він не конкретизує, які галузі вважає пріоритетними, узагальнюючи їх категорією «інноваційні».

Прозахідний вектор економіки від Тігіпка

3.4. Курс Добкіна – на Схід

Економічний блок Михайла Добкіна має фрагментарний характер і орієнтований на виборців Східної України. До основних пріоритетів кандидат відносить входження України до Митного союзу з метою розвитку традиційних галузей важкої промисловості, що орієнтовані на ринок колишніх республік СРСР.

В сфері регуляторної політики Добкін виступає за суттєве скорочення кількості перевірок підприємств, а в основі політики сприяння бізнесу та залучення інвестицій – принцип недоторканності приватної власності. На відміну від решти кандидатів, він не обіцяє тотальне зниження податків, крім пільгового оподаткування сільськогосподарської продукції упродовж 15 років

Економічний блок Добкіна має фрагментарний характер

3.5. Богомолець: економіка не в пріоритеті

З-поміж програм, які аналізуються, економічний блок Ольги Богомолець є найменш виписаний. Економічні питання в цілому проігноровані. Виходячи з загальної логіки програми, можна стверджувати, що Ольга Богомолець схильна до соціалістичних ідей в сфері економіки. Кандидат окреслює загальний напрям зовнішньоекономічної політики – євроінтеграцію та пропонує створення пріоритетних умов розвитку для національного виробництва.

Богомолець вирішила не деталізувати економічну програму

3.6. Ярош: менш радикальний в економіці, ніж в політиці

Програмні пункти Дмитра Яроша в сфері економіки досить чіткі, проте мають дещо суперечливий характер. Основні завдання в сфері економіки – створення соціально-орієнтованої ринкової держави та боротьба з корупцією і олігархами, зовнішньоекономічний вектор розвитку – прозахідний.

Кандидат виступає за радикальне скорочення кількості податків

(до трьох), суттєве обмеження втручання держави в економіку та водночас відстоює активну участь держави у фінансуванні масштабних інфраструктурних проектів з метою створення нових робочих місць.

Як і Тимошенко, Ярош вважає, що право власності на землю сільськогосподарського призначення можуть мати лише громадяни України.

З огляду на імідж «ультраправого» політика, економічний блок Яроша міг містити значно радикальніші економічні та соціальні пропозиції, зокрема в питаннях захисту національного виробника та внутрішнього ринку праці, які є характерними для класичних ультраправих політиків. Судячи з економічного блоку програми, Ярош не погоджується на таку роль і пропонує своєму виборцю більш помірковані погляди.

***Ярош пропонує
найбільш
радикальне
скорочення
податків***